

SPRJEČAVANJE PRANJA
NOVCA I FINANCIRANJA
TERORIZMA

Zagreb, 2012.

Sadržaj

I. ZAKON O SPRJEČAVANJU PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA	1
1. UVOD	1
2. DEFINIRANJE OBVEZNIKA I OSNOVNIH POJMOVA	1
3. MJERE ZA SPRJEČAVANJE PRANJA NOVCA I FINANCIRANJE TERORIZMA	4
3.1. Analiza i procjena rizika pranja novca i financiranja terorizma.....	4
3.2. Dubinska analiza stranke, transakcije, poslovnih odnosa i proizvoda	5
3.3. Obveze osoba koje obavljaju profesionalne djelatnosti	8
4. OGRANIČENJA U POSLOVANJU SA STRANKAMA.....	9
5. OBAVJEŠĆIVANJE O GOTOVINSKIM I SUMNJIVIM TRANSAKCIJAMA	9
6. OSTALE ZADAĆE OBVEZNIKA	10
7. ULOGA UREDA ZA SPRJEČAVANJE PRANJA NOVCA	11
8. ULOGA DRUGIH NADLEŽNIH DRŽAVNIH TIJELA.....	12
9. TAJNOST, ČUVANJE PODATAKA PREKRŠAJNE SANKCIJE	13
II. SMJERNICE ZA PROVEDBU ZAKONA O SPRJEČAVANJU PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA	15
1. OPĆE SMJERNICE	15
1.1. Obveznici i karakteristike u provedbi mjera i adnji za sprječavanje pranja novca	15
1.2. Izuzetci od provedbe Zakona	20
1.3. Mjere za sprječavanje pranja novca.....	21
1.4. Interne kontrole	21
1.4.1. Situacije visokog rizika	24
1.4.2. Mjere za umanjeње rizika	26
1.4.3. Mjere za praćenje financijskih transakcija	26
1.5. Sadržaj Internog akta.....	27
1.6. Nadzor nad provedbom Zakona.....	27
1.7. Dubinska analiza stranke	28
1.7.1. Utvrđivanje i provjera identiteta stranke	30
1.7.2. Strane politički izložene osobe, pojačana i pojednostavljena dubinska analiza	32
1.7.3. Namjena i priroda poslovnog odnosa.	33
1.7.4. Mjera praćenja poslovnog odnosa	33

1.7.5. Ponovna godišnja dubinska analiza.....	34
1.8. Ograničenja u poslovanju sa strankama.....	34
1.9. Stručno osposobljavanje i izobrazba	35
1.10. Interna revizija.....	35
1.11. Imenovanje odgovorne osobe.....	37
1.12. Obavješćivanje Ureda o gotovinskim i sumnjivim transakcijama.....	38
1.13. Čuvanje podataka i vođenje evidencija	39
2. RAČUNOVOĐE, REVIZORI I POREZNI SAVJETNICI.....	41
2.1. Definiranje pranja novca	41
2.2. Mjere za provedbu Zakona.....	42
2.3. Donošenje internog akta	43
2.4. Provođenje mjera u poslovnim jedinicama i društvima u kojima obveznik ima većinski udio ili većinsko pravo u odlučivanju a koja imaju sjedište u trećoj državi	43
2.5. Analiza i procjena rizika od pranja novca i financiranja terorizma	44
2.5.1. Visokorizične stranke, poslovni odnosi, proizvodi i transakcije.....	44
2.5.2. Niskorizične stranke.....	46
2.5.3. Srednjerizične stranke	48
2.5.4. Strane politički izložene osobe.....	48
2.6. Izrada i dopuna liste indikatora	51
2.7. Dubinska analiza stranke	57
2.7.1. Prepuštanje dubinske analize trećoj osobi	59
2.7.2. Utvrđivanje identiteta stranke	59
2.7.3. Utvrđivanje identiteta stvarnog vlasnika stranke	60
2.7.4. Podatci o namjeni i prirodni poslovnog odnosa.....	64
2.7.5. Praćenje poslovnog odnosa.....	65
2.8. Stručno osposobljavanje obveznika, tajnost podataka, vođenje evidencija	68
3. ODVJETNICI I JAVNI BILJEŽNICI	69
3.1. Karakteristična obilježja provedbe mjera i radnji za sprječavanje pranja novca za odvjetnike i javne bilježnike	69
3.2. Kada su odvjetnici i javni bilježnici obveznici provedbe Zakona.....	69
3.3. Mjere za provođenje Zakona.....	71
3.4. Donošenje internog akta	72
3.5. Redovito stručno osposobljavanje	72
3.6. Lista indikatora	73
3.7. Obveze prema Uredu za sprječavanje pranja novca.....	73
3.8. Složene i neubičajene transakcije, savjetovanje u svezi pranja novca	74

3.9. Vođenje evidencija, čuvanje i tajnost podataka	74
3.10. Analiza i procjena rizika.....	76
3.11. Indikatori koji ukazuju na visoku rizičnost.....	79
3.12. Indikatori koji ukazuju na nizak rizik	81
3.13. Indikatori koji ukazuju na srednji rizik.....	82
3.14. Dubinska analiza stranke	82
3.15. Pojačana dubinska analiza	83
3.16. Pojednostavljena dubinska analiza	83
3.17. Dubinska analiza preko trećih osoba	84
4. PRIREĐIVAČI IGARA NA SREĆU	84
4.1. Zakonski okvir za donošenja Smjernica i karakteristike u poslovanju priređivača igara na sreću	84
4.2. Uvjeti za priređivanja igara na sreću u svezi sa sprječavanjem pranja novca	86
4.3. Primjenjivost i nadzor nad provedbom Zakona	86
4.4. Donošenje internog akta (Pravilnika).....	87
4.5. Analiza i procjena rizika (interne kontrole).....	88
4.5.1. Rizik stranke.....	90
4.5.2. Rizik proizvoda i usluga (transakcija)	92
4.5.3. Geografski rizik	93
4.5.4. Situacije visokog rizika za pranje novca i financiranje terorizma	93
4.5.5. Umanjivanje rizika	94
4.5.6. Praćenje (nadzor) stranaka i transakcija	94
4.6. Priređivanje igara na sreću putem interneta (igranje na daljinu)	94
4.7. Dubinska analiza stranke/igrača	96
4.8. Unutarnja (interna) revizija	99
4.9. Obavješćivanje Ureda o gotovinskim i sumnjivim transakcijama.....	100
4.10. Imenovanje ovlaštene osobe, stručno usavršavanje, vođenje evidencija.....	101
III. DUBINSKE ANALIZE STRANAKA.....	103
1. VRSTE DUBINSKIH ANALIZA STRANAKA.....	103
1.1. Uvod.....	103
1.2. Vrste dubinskih analiza stranaka.....	103
1.2.1. Pojednostavljena dubinska analiza stranke.....	103
1.2.2. Pojačana dubinska analiza.....	105
1.2.2.1. Strana politički izložena osoba je prema odredbi čl. 32. Zakona je isključivo fizička osoba	106
1.2.2.2. Nenazočnost stranke pri utvrđivanju i provjeri identiteta.....	106
1.3. Ponovna godišnja dubinska analiza strane pravne osobe.....	107
1.3.1. Strane pravne osobe.....	108

1.3.2. Neke domaće pravne osobe koje provode transakcije od 105.000,00 kn i više	109
2. „UOBIČAJENA“ DUBINSKA ANALIZA STRANKE.....	110
2.1. Uvod.....	110
2.2. Osnovi položaj osoba u sustavu sprječavanja pranja novca	110
2.3. Dubinska analiza stranke	111
2.3.1. Mjere dubinska analiza stranke	113
2.3.1.1. Mjere DAS-a prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa sa strankom	115
2.3.1.2. Mjere DAS-a pri svakoj transakciji u vrijednosti od 105.000,00 kn i više	121
2.3.1.3. Utvrđivanje identiteta stranke pri uspostavljanju poslovnog odnosa ili pri transakciji od 105.000,00 kn i više	122
2.3.1.4. Mjere DAS-a u ostalim okolnostima u kojima se provodi DAS.....	123
2.3.2. Stalno praćenje poslovnog odnosa kao mjera DAS-a.....	123
2.4. Dubinska analiza kod profesionalnih djelatnosti.....	125
2.4.1. Mjere DAS-a prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa sa strankom.....	126
2.4.2. Mjere DAS-a pri obavljanju transakcije u vrijednosti od 105.000,00 kn i više	128
2.4.3. Mjere DAS-a u ostalim okolnostima	129
2.5. Zaključak.....	130

IV. INTERNI AKT (PRAVILNIK) O SPRJEČAVANJU PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA	133
1. UVOD.....	133
2. INTERNI AKT ZA RAČUNOVOĐE, REVIZORE I POREZNE SAVJETNIKE – PREDLOŽAK.....	135
3. INTERNI AKT ZA ODVJETNIKE I JAVNE BILJEŽNIKE – PREDLOŽAK.....	160
4. INTERNI AKT OSTALI (NEPROFESIONALNI) OBVEZNICI – PREDLOŽAK	165
5. INTERNI AKT ZA PRIREĐIVAČE IGARA NA SREĆU-PREDLOŽAK.....	172
6. POSLOVI ŽIVOTNOG OSIGURANJA	178
7. DRUŠTVA ZA IZDAVANJE ELEKTRONSKOG NOVCA	178

V. NEPROFITNE ORGANIZACIJE U SUSTAVU SPRJEČAVANJA PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA.....	181
1. UVOD.....	181
2. MJERE ZA SPRJEČAVANJE PRANJA NOVCA KOJE SE ODNOSE NA NEPROFITNE ORGANIZACIJE.....	182
2.1. Analiza i procjena rizika prema neprofitnim organizacijama.....	182
2.2. Dubinska analiza stranke, transakcije i poslovnog odnosa	184
2.3. Naplate i plaćanja u gotovini.....	188
VI. ODNOS OBVEZNIKA PRIMJENE ZAKONA I UREDA ZA SPRJEČVANJE PRANJE NOVCA	189
1. UVOD.....	189
2. O ČEMU OBVEZNIK TREBA IZVIJESTITI URED.....	189
2.1. Nesvrstane odredbe	189
2.1. Obavješćivanje ureda o sumnjivim osobama.....	190
2.2. Obavješćivanje ureda o transakcijama	190
2.2.1. Transakcije koje nisu sumnjive.....	190
2.2.2. Transakcije koje jesu sumnjive.....	191
2.2.3. Transakcije koje su složene i neobične.....	192
2.3. Obavješćavanje ureda o savjetu u vezi s pranjem novca i financiranjem terorizma.....	192
3. ZAHTJEVI UREDA PREMA OBVEZNICIMA.....	192
4.1. Nesvrstani zahtjevi	193
4.1.1. Transakcije koje su složene i neobične.....	193
4.1.2. Interni akt.....	193
3.1. Zahtjev za dostavu podataka i dokumentacije o sumnjivim transakcijama ili osobama.....	193
3.1.1. Opće odredbe.....	193
3.1.2. Posebne odredbe.....	194
3.1.2.1. Posebne odredbe Zakona za osobe koje obavljaju profesionalne djelatnosti.....	194
3.1.2.2. Posebne odredbe za osobe koje u načelu nisu obveznici primjene Zakona.....	195
3.1.3. Za privremeno zaustavljanje izvršenja sumnjive transakcije.....	195
3.1.4. Za stalno praćenje financijskog poslovanja stranke	195
4. KOJE SE INFORMACIJE NE SMIJU DATI STRANCI ILI TREĆOJ OSOBI	196

VII. OBAVJEŠĆIVANJE UREDA ZA SPRJEČAVANJE PRANJA NOVCA.....	197
1. SUMNJIVE TRANSAKCIJE	197
1.1. Profesionalne djelatnosti (odvjetnici, bilježnici, računovođe, revizorska društva, porezni savjetnici).....	197
1.1.1. Način i rokovi obavješćivanja Ureda	197
1.1.2. Vrsta i način vođenja evidencija.....	200
1.1.3. Popunjavanje obrasca UZSPN-O-54.....	201
1.2. Neprofesionalne djelatnosti (ostali obveznici)	208
1.2.1. Način i rokovi obavješćivanja Ureda	208
2. GOTOVINSKE TRANSAKCIJE OD 200.000,00 KN I VIŠE – OBAVJEŠĆIVANJE UREDA ZA SPRJEČAVANJE PRANJA NOVCA	220
2.1. Način i rokovi obavješćivanja Ureda za sprječavanje pranja novca	220
2.2. Prikupljanje podataka i dodatni podaci	221
3. PRIJENOS GOTOVINE PREKO GRANICE	229
3.1. Prijenos gotovine prema odredbama Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma	229
VIII. PRAKSA NADLEŽNIH TIJELA.....	237
1. NADZORNA PRAKSA FINANCIJSKOG INSPEKTORATA U PODRUČJU PROVOĐENJA MJERA SPRJEČAVANJA PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA.....	237
1.1. Uvod.....	237
1.1. Zakonska osnova provođenja nadzora.....	237
1.1.2. Obveze inspektora u postupku provođenja nadzora.....	238
1.1.3. Obveze obveznika provođenja mjera SPNFT	239
1.2. Supervizija (nadzor) bazirana na riziku	240
1.3. Nadzor FI nad provedbom mjera i radnji propisanih ZSPNFT	242
1.3.1. Vrste nadzornih aktivnosti FI-a:	242
1.3.1.1. Upitnik o usklađenosti sa ZSPNFT	242
1.3.1.2. Neizravni (off-site) nadzor.....	243
1.3.1.3. Izravni (on-site) nadzor.....	243
1.3.2. Glavni akti koje FI donosi u postupku nadzora	244
1.3.2.1. Zapisnik.....	244
1.3.2.2. Pisano upozorenje za otklanjanje utvrđenih nedostataka ili nepravilnosti	244
1.3.2.3. Rješenje za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti	245
1.3.2.4. Optužni prijedlog ili kaznena prijava.....	245
1.3.3. Dosadašnja iskustva FI u provođenju nadzora.....	245
1.4. Pravni okvir.....	247

2. ULOGA UREDA ZA SPRJEČAVANJE PRANJA NOVCA U SUSTAVU SPRJEČAVANJA PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA.....	248
2.1. Uvod.....	248
2.2. Regulatorni i institucionalni okvir sustava za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma	249
2.3. Tajnost prikupljenih podataka i postupaka	252
2.4. Ocjena sustava za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma	252
3. PRAKTIČNA PRIMJENA ZAKONSKIH I PODZAKONSKIH PROPISA O SPRJEČAVANJU PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA U FINACIJSKOM NEBANKARSKOM SEKTORU.....	253
3.1. Uvod.....	253
3.2. Uloga Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga.....	253
3.3. Uspostava učinkovitog sustava sprječavanja pranja novca i financira- nja terorizma	254
3.3.1. Procjena rizika	255
3.3.2. Dubinska analiza	256
3.3.3. Interni akt obveznika	258
3.3.4. Lista indikatora.....	259
3.3.5. Uloga ovlaštene osobe	260
3.3.6. Edukacija	260
3.3.7. Interna revizija.....	261
3.3.8. Uspostava informacijskog sustava.....	261
3.3.9. Vođenje evidencija	261

IX. ZAKON O PRJEČAVANJU PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA

<i>(Urednički pročišćeni tekst, Nar. nov., br. 87/08. i 25/12.)</i>	263
GLAVA I. OPĆE ODREDBE.....	263
GLAVA II. MJERE KOJE PODUZIMAJU OBVEZNICI RADI SPRJEČAVANJA I OTKRIVANJA PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA.....	270
GLAVA III. ZADAĆE ODVJETNIKA, ODVJETNIČKIH DRUŠTAVA I JAVNIH BILJEŽNIKA TE REVIZORSKIH DRUŠTAVA I SAMOSTALNIH REVIZORA, PRAVNIH I FIZIČKIH OSOBA KOJE OBAVLJAJU RAČUNOVODSTVENE USLUGE I USLUGE POREZNOG SAVJETOVANJA	300
GLAVA IV. ZADAĆE I NADLEŽNOSTI UREDA ZA SPRJEČAVANJE PRANJA NOVCA	303
GLAVA V. ZAŠTITA I ČUVANJE PODATAKA.....	315
GLAVA VI. NADZOR NAD OBVEZNICIMA.....	320

GLAVA VII. PREKRŠAJNE ODREDBE	323
GLAVA VIII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE	332
PODZAKONSKI PROPISI I LISTA INDIKATORA.....	332

I. ZAKON O SPRJEČAVANJU PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA

Boris Masnjak, dipl. oec.¹

1. UVOD

Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (Nar. nov., br. 87/08. i 25/12.) uvodi u zakonodavstvo Republike Hrvatske međunarodne standarde na području borbe protiv pranja novca i financiranja terorizma te značajno mijenja prethodna zakonodavna rješenja na tom području. Zakon se počeo primjenjivati od 1. siječnja 2009. Obveznici provedbe Zakona su u prvom redu financijske institucije kao i društva koja po prirodi poslovanja imaju velik priliv gotovine te djelatnosti koje po prirodi svog posla mogu imati saznanja o mogućem pranju novca. Osnovna karika u povezivanju nadzornih službi koje obavljaju nadzor obveznika na predmetnom području je Ured za sprječavanje pranja novca sa novim proširenim ovlastima. Kao većinom i u drugim državama Ured za sprječavanje pranja novca je administrativnog karaktera. Formiran je kao posebno tijelo pri Ministarstvu financija. Ured ima primarnu zadaću prevencije na području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma što u prvom redu uključuje administrativni nadzor i edukaciju obveznika, analitičku obradu transakcija, lociranje sumnjivih transakcija i potencijalnih predmeta pranja novca i financiranja terorizma te uspostava suradnje s nadležnim tijelima radi postupanja po određenim predmetima koji se mogu povezati s pranjem novca i financiranjem terorizma. Suradnja s nadzornim tijelima je u prvom redu usmjerena na Financijski inspektorat (prije Devizni inspektorat) koji je Zakonom istaknut kao primarni nadzornik u prvom redu zbog iskustva i educiranosti kadrova, zatim Državno odvjetništvo, Policiju te na inozemne Urede za sprječavanje pranja novca.

2. DEFINIRANJE OBVEZNIKA I OSNOVNIH POJMOVA

Predmet Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma su mjere i radnje u bankarskom i nebankarskom sektoru, u novčarskom i drugom poslovanju koje se poduzimaju radi sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, također određuju se obveznici za poduzimanja mjera i radnji, uređuju se nadležnosti i obveze Ureda za sprječavanje pranja novca i drugih državnih tijela koja se bave nadzorom. Člankom 1. Zakona definira se pojam pranja novca kao skup radnji kojima se prikriva pravi izvor novca ili druge imovine za koju postoji sumnja da je pribavljena na nezakonit način što uključuje

¹ Napomena: Stajališta iznesena u ovom članku osobna su stajališta te ne odražavaju nužno stajališta institucije u kojoj je autor teksta zaposlen.